

§ 13**Att samverka kring ensamkommande barn som försvinner. En rapport från Länsstyrelsen med förslag till arbetsätt och rutiner i Stockholms län 2017-2018**

Dnr 1.10.7-235/2017

Socialnämndens beslut

Socialnämnden ställer sig bakom rapporten.

Särskilt uttalande

Vice ordföranden Andréa Ström m.fl. (M) lämnar följande särskilda uttalande.

År 2015 kom 35 000 ensamkommande barn till Sverige. Under 2017 har hittills 308 ensamkommande barn sökt asyl. Migrationsverkets prognos för i år ligger på 2600. Hur de avskaffade ID-kontrollerna påverkar det antal som söker sig hit återstår att se.

Det är många ensamkommande barn som vill komma till vårt land och bygga sig en framtid här. Inte alla får stanna, och för de som väntar på besked är väntan lång och påfrestande. Genomsnittstiden för ensamkommande för att få besked från Migrationsverket ligger idag på 452 dagar. Det är alldeles för lång tid. Många ensamkommande har dessutom haft en svår väg till Sverige och kan bära på obearbetade trauman som förvärras ytterligare av lång tid i ovisshet.

För många som hoppas på att få stanna innebär ett avslag ett stort bakslag och ytterligare trauma. Som en följd väljer ett stort antal barn att gå under jorden. Enligt Migrationsverkets nationella statistik var 1829 ensamkommande barn registrerade som avvika i maj 2016. I Stockholms län var 256 barn, varav 17 flickor och 239 pojkar, registrerade som avvika under samma period.

Barn som avviker riskerar stor utsatthet i form av människohandel och annan kriminalitet. Det kan handla om sexuell exploatering, tvångsarbete och tiggeri. Det är ett stort svek mot alla barn som kommit till vårt land att de tillåts utsätta sig för ytterligare trauman.

Därför är det ett bra initiativ med goda föresatser att Länsstyrelsen i Stockholms län tagit fram en rapport med förslag till arbetsätt och rutiner i den händelse att barn försvinner.

Konkreta och gedigna arbetssätt och rutiner då ett ensamkommande barn har avvikit är förvisso eftersträvansvärt. Men det är svårt att nå de ensamkommande när de väl bestämt sig för att avvika. Ett sådant beslut grundar sig enligt rapporten ofta i desperation efter ett avslag på asylansökan eller rädsla för att utvisas. I ett sådant läge är det svårt att se att stödinsatser som kontaktpersoner och en aktiv fritid kan påverka dessa ungdomar att inte avvika eller att återvända. Därför finns det trots gedigna riktlinjer för arbetssätt och rutiner en stor risk att dessa välmenande intentioner tyvärr riskerar att falla platt.

Det är ett stort samhällsproblem med barn och ungdomar som avviker och går under jorden, men med långa handläggningstider och bristande möjligheter att kontrollera riskgrupper är det svårt att råda bot på situationen.

Fokus bör därför istället ligga på att minska handläggningstiden hos Migrationsverket så att ensamkommande snabbare kan få svar på sina asylansökningar. Det är dags att ambitionsnivån höjs så att de unga prioriteras.

Särskilt uttalande

Ledamoten Isabel Smedberg Palmqvist m.fl. (L) lämnar följande särskilda uttalande.

Det är ett misslyckande för välfärdsstaten att så många ensamkommande barn och unga har avvikit från sina boenden och i många fall hamnat i mycket otrygga miljöer. Som rapporten säger agerar samhället inte alltid lika kraftfullt när ett ensamkommande barn avviker som när fallet rör ett barn i familj. Det är självklart inte acceptabelt. Inget barn ska behöva hamna i den otrygghet som det innebär att lämna sin boendemiljö.

Vi välkomnar den rapport som nu presenteras och det arbete som lagts ned på att ge ett bra stöd till kommunerna att förhindra att ensamkommande barn och unga avviker. Rapporten bidrar förhoppningsvis till att kvaliteten i arbetet med ensamkommande barn och unga blir mer likvärdigt. Att ett antal kommuner i Stockholms län saknar rutiner för hur man agerar när ett barn avviker är allvarligt.

Vi välkomnar att civilsamhällets roll lyfts fram, eftersom de kan nå personer som myndigheterna kanske inte når. Samtidigt får inte det offentliga abdikera från sitt ansvar.

Kvalitetsgranskning av boenden och utbyte av information mellan kommunerna är viktigt. Tidigare utvärderingar från länsstyrelsen och KSL har visat på brister i granskningen av boenden, och att uppföljningen försvårats av att barn placerats utanför den egna kommunen.

Den bilden bekräftas i denna rapport, som visar på att det finns boenden där det saknas riktlinjer för arbetet mot avvikelser, liksom rutiner för fall där avvikelser sker.

Under det stora mottagande som rådde hösten 2015 var det förståeligt att kommunerna behövde använda alla tillgängliga platser för att placera ensamkommande barn – även i andra kommuner. Under de omständigheter som råder idag, och utifrån det arbete som många kommuner har bedrivit med att ”ta hem” sina barn till boenden inom kommunen, vill vi understryka vikten av att utomkommunala placeringar inte sker annat än i undantagsfall.

Checklistan för det förebyggande arbetet är till stor del fokuserad på arbetet mot den enskilde ungdomen. Kommunerna behöver också stöd i att förebygga att barn hamnar i boenden som inte håller en tillräcklig kvalitet.

Ungdomar vars ålder uppskrivs är en sårbar grupp, eftersom övergången från att vara barn till att anses som vuxen innebär stora förändringar i myndigheternas bemötande. Det är bra att rapporten uppmärksammar att artonårsdagen och eventuella fall där åldern skrivs upp utgör situationer då den unge behöver extra stöd.

Stödet till dessa ungdomar får inte avbrytas bara för att det finns ett beslut om åldersuppskrivning, i synnerhet inte om beslutet ännu inte vunnit laga kraft. Vi noterar vad förvaltningen tidigare har anfört angående domar vid förvaltningsrätten i Malmö som ger ensamkommande unga rätt till fortsatta insatser i avvaktan på att beslut om åldersuppskrivning vinner laga kraft. Vi noterar att det såvitt vi kan se inte bara finns en juridisk möjlighet för kommunen att fortsätta erbjuda sådana insatser, utan en skyldighet.

Vår hållning är att de unga som fått sin ålder uppskriven och avslag på sin asylansökan ska få vara kvar i stadens regi fram till lagakraftvunnet beslut. Och vi vill fortsatt betona vikten av att det finns beredskap hos socialjouren och socialtjänsten i stort att möta de unga som riskerar att se ett liv på Stockholms gator som sitt bästa alternativ, dels genom uppsökande arbete mot de unga som

avvikit från sitt boende, men framför allt genom förebyggande arbete.

Ensamkommande barn och unga är ingen homogen grupp. De kommer från olika länder, har varit med om olika saker, och omständigheterna som har lett till att de har kommit till Sverige kan skilja sig mycket åt. Det gör också att anledningarna till att ett barn avviker från sitt boende kan variera mycket. Detta är ett perspektiv som kanske kunde ha lyfts fram mer.

Ersättaryttrande

Ersättaren Stina Bengtsson (C) hänvisar till Liberalernas särskilda uttalande.

Ärendet

Länsstyrelsen i Stockholms län har, genom ett samverkansnätverk, tagit fram en rapport med förslag till arbetssätt och rutiner i Stockholms län, dvs. en samverkansplan för arbetet med ensamkommande barn som försvinner. I nätverket har Migrationsverket, Kommunförbundet Stockholms Län, Polisen, Rädda Barnen, Stockholms Stadsmission, Stockholms stad och Sigtuna kommun ingått.

Syftet med samverkansplanen är att effektivisera samverkan i länet för att förhindra att barn försvinner, agera mer samordnat när ett försvinnande har inträffat, samt effektivisera arbetet när ett barn påträffas. Samverkansplanen erbjuder konkreta arbetssätt, rutiner och checklistor för länets aktörer som träffar ensamkommande barn i sina verksamheter. Målet är att flera kommuner och aktörer i länet ska ansluta sig och börja arbeta utifrån samverkansplanen.

Stockholms stad har aktivt deltagit i framtagandet av samverkansplanen genom att ingå dels i styrgruppen genom bitr. avdelningschef vid socialförvaltningen och stadens barnombudsman, dels i arbetsgruppen genom enhetschefen vid socialförvaltningens enhet, Framtid Stockholm.

Ungdomsjouren som ingår i Framtid Stockholm, bedriver olika typer av uppsökande arbete. Det är Ungdomsjourens uppsökare i riskmiljöer samt Ekb-teamet som i första hand kommer i kontakt med ensamkommande barn som avviker/försvinner. Ungdomsjouren har ett fungerande samarbete med bl.a. socialsekreterare inom stadens socialtjänst, socialjourerna i Stockholms län, boenden för ensamkommande, polisen, Migrationsverket Stockholm, Barnrättsbyrån, Länsstyrelsens enhet för sociala frågor (prostitution och

människohandel) samt frivilliga organisationer. Det arbete som Ungdomsjouren bedriver ligger i linje med samverkansplanens innehåll och rekommendationer.

Förvaltningen har för avsikt att arrangera informationsmöten för såväl förvaltningens egna boenden som för de socialsekreterare i staden som handlägger ensamkommande barn kring samverkansplanens innehåll. Ambitionen är att även andra myndigheter (ex. polisen, Migrationsverket) och frivilliga organisationer (ex. Stadsmissionen) ska kunna delta i informationsarbetet.

Samverkansplanen ska inte betraktas som en riktlinje utan en rekommendation om en samverkansmodell när ensamkommande barn avviker/försvinner. Förvaltningen föreslår att socialnämnden ställer sig bakom rapporten, *Att samverka kring ensamkommande barn som försvinner*.

Förvaltningen hade redovisat ärendet i ett tjänsteutlåtande daterat 3 maj 2017.

Beslutsgång

Ordföranden konstaterar att det finns ett förslag till beslut och det är förvaltningens. Ordföranden finner att nämnden beslutar enligt förvaltningens förslag.